

14, 634. धर्मस्य 2, 2321. पुराणशास्त्रं Spr. 4747, v. l. अ० unter den Beiw. Vishnu's MBh. 13, 7000. unwissend Nir. 2, 3.

विज्ञातवोर्य adj. von bekannter Kraft TBr. 2, 4, 2.

विज्ञातव्य (von 1. ज्ञा mit वि) adj. was erkannt wird, zu erkennen KAUSH. Up. 1, 7. R. 7, 16, 24. Çāṁk. zu Brh. Ār. Up. S. 189. ausfindig zu machen MBh. 4, 892. zu erkennen als, zu betrachten als VARĀH. Brh. S. 43, 49. 54, 3. वृत्तस्यैका शाखा यदि विनता भवति विज्ञातव्यं शाखातले जलम् so v. a. da kann man versichert sein, dass unter dem Zweige Wasser ist, 55, 68, 14. 33. — Vgl. विज्ञेय.

विज्ञाति (wie oben) f. 1) Erkenntniss ÇAT. Br. 14, 6, 5, 1. Brh. Ār. Up. 4, 3, 30 (विज्ञानात् st. विज्ञाते: ÇAT. Br.). — 2) N. einer zu den Gaja gezählten Gottheit Verz. d. Oxf. H. 56, b, 32. — 3) N. des 23ten Kalpa Verz. d. Oxf. H. 52, a, 3.

विज्ञान (wie oben) 1) n. a) Erkenntniss, richtige Erkenntniss, Kenntniss, Wissen AK. 1, 1, 4, 15. H. 310. ad. 3, 415. MED. n. 128. AV. 7, 13, 3. 15, 2, 1. TS. 3, 3, 8, 5. 4, 4, 1. 5, 7, 4, 4. ÇAT. Br. 3, 3, 4, 11. 8, 7, 2, 10. 10, 3, 5, 13. 14, 5, 4, 17. दर्शन, श्रवण, मति, विज्ञान 5, 4, 5. 14. 7, 4, 30. KAUSH. Up. 3, 3. TAITT. Up. 2, 5. MAITRUP. 6, 13. नित्यं ह्यविज्ञातुर्विज्ञाने ऽसूया Nir. 2, 3. M. 4, 20. MBh. 3, 16771. विदितविज्ञानः परेषां धर्मादिशब्दं 5, 5984. Kap. 1, 42. 90. Suçr. 1, 30, 6. 125, 11. एतदेव हि विज्ञानं यदात्मपरवेदनम् Spr. 909 (II). 1169. ० निधि 1302. परस्परं ० संघर्षिणी: MĀLAV. 13, 13. 34. PRAB. 50, 11. बुद्धिर्विज्ञानज्ञपिणी Bhāg. P. 2, 10, 32. विज्ञानं स्वपरभासि प्रमाणं बाधवर्जितम् SARVADARÇANAS. 32, 15. निर्वशेषशास्त्रविषयं ग्रन्थतो ऽर्थतश्च सिद्धिज्ञानं विज्ञानम् 76, 9. दिव्य KATHĀS. 26, 60. ÇUK. in LA. (III) 32, 5. ० शक्ति Verz. d. Oxf. H. 225, No. 549. Bhāg. P. 2, 1, 35. ० घर्न ÇAT. Br. 14, 5, 4, 12. SARVADARÇANAS. 2, 8. शरीरस्य Kenntniss des Körpers Suçr. 1, 9, 12. विज्ञानेष्टपि चास्त्राणाम् MBh. 1, 8033. दुष्टस्य 12, 3845. व्यक्ताव्यक्तं ० SĀMKBHAK. 2. घातम् ० KĀM. NĪTIS. 2, 7. प्रयोग ० ÇĀK. 2. शास्त्र Spr. 1037. Bhāg. P. 1, 2, 20. MĀRK. P. 16, 35. SĀH. D. 158. PĀNĀT. 44, 17. 186, 11. लोचनं ० eine Erkenntniss durch's Auge SARVADARÇANAS. 29, 6. किं विज्ञानं विज्ञानासि auf welche Kunst (विज्ञान = शिल्प, कला H. 900. = कर्मण H. an. = कर्मन् MED.) verstehst du dich? KATHĀS. 12, 75. 52, 95. 98. fg. 79, 14. 83, 21. Wissenschaft von Etwas, Lehre Suçr. 1, 8, 10. 11, 3. Verz. d. Oxf. H. 308, a, 37. 44. b, 9. 10. 13. 36 u. s. w. profanes Wissen neben ज्ञान M. 9, 41. Bhāg. 3, 41. 7, 2. MBh. 14, 600. R. 1, 24, 16 (25, 16 GORR.). 3, 11, 12. KATHĀS. 77, 8. Bhāg. P. 3, 24, 17. 4, 1, 63. Ueber den Begriff विज्ञान bei den Buddhisten s. BURN. Intr. 488. 502. fg. 511. 636. fgg. Lot. de la b. I. 476. 512. fgg. WASSILJEV 102 u. s. w. SARVADARÇANAS. 19, 8. 20, 13. 22, 10. 23, 22. H. 233. Schol. अविज्ञानात् ohne es zu wissen, ohne es gewahr zu werden ÇAUNAKA in Z. f. vgl. Spr. I, 442. M. 2, 220. MBh. 5, 5443. HARIV. 3687. R. 4, 37, 21. अ० keine Kenntniss von Etwas habend KATHĀS. 24, 61. — b) die Fähigkeit der Erkenntniss, richtiges Urtheil: दुःखोपकृतविज्ञाना MBh. 11, 742. कृतविज्ञानबुद्धि R. GORR. 1, 63, 13. विज्ञानं हि मम भ्रष्टम् 3, 73, 44. बुद्धिविज्ञानसंपन्न 4, 1, 22. ० संपन्न 34, 27. VARĀH. Brh. S. 78, 13. सु० adj. Spr. 4622. das Organ der Erkenntniss, = मनम् Bhāg. P. 14, 28, 20. — c) das Verstehen unter Etwas, das Halten für, das Erkennen als, das Annehmen P. 6, 4, 120, VĀRTT. 3. 8, 2, 48, VĀRTT. 2. Schol. zu 6, 1, 131 (im 2ten Theile) und 8,

2, 62. Buāg. P. 3, 9, 28. — 2) m. N. pr. eines Sādhja HARIV. 11336 nach der Lesart der neueren Ausg., विधान die ältere. — Vgl. ग्र्यं, दुर्विज्ञान, रथ०.

विज्ञानक = विज्ञान 1): बाह्यार्थविज्ञानकप्रत्ययवै: Verz. d. Oxf. H. 239, a, 5.

विज्ञानकन्द m. N. pr. eines Mannes Verz. d. Oxf. H. 260, b, No. 628.

विज्ञानकाय m. Titel eines buddh. Werkes BURN. Intr. 448. TĀRAN. 296.

विज्ञानकेवल adj. = विज्ञानाकल SARVADARÇANAS. 86, 5.

विज्ञानकौमुदी f. N. pr. einer buddh. Frau Verz. d. Oxf. H. 71, a, 15.

विज्ञानता f. = विज्ञान Kenntniss: शास्त्रेषु Spr. 4262.

विज्ञानदेशन m. ein Buddha H. c. 79.

विज्ञानपति m. Herr der Erkenntniss TAITT. Up. 1, 6, 2.

विज्ञानपाद m. Bein. Vjāsa's ÇABDĀRTHAK. bei WILSON.

विज्ञानभट्टारक m. N. pr. eines Gelehrten HALL 198.

विज्ञानभिन्नु m. N. pr. eines Gelehrten, = विज्ञानपति HALL 2. 4. 7.

8. 10. fgg. 92. Verz. d. Oxf. H. 238, a.

विज्ञानभैरव Titel eines Werkes HALL 197.

विज्ञानमैय (von विज्ञान) adj. aus Erkenntniss gebildet, — bestehend ÇAT. Br. 14, 5, 4, 16. 7, 4, 7. 2, 6. MUND. Up. 3, 2, 7. TAITT. Up. 2, 4. 5. 8.

VEDĀNTAS. (Allah.) No. 49. Bhāg. P. 14, 29, 38. KATHĀS. 50, 207.

विज्ञानमातृक adj. dessen Mutter die Erkenntniss ist; m. ein Buddha H. 235.

विज्ञानपति m. N. pr. = विज्ञानभिन्नु HALL 2. 10. 92.

विज्ञानयोगिन् m. N. pr. = विज्ञानेश्वर COLEBR. Misc. Ess. 1, 103.

विज्ञानललित Titel eines Werkes Verz. d. Oxf. H. 341, b, N.

विज्ञानवत् (von विज्ञान) adj. mit Erkenntniss ausgestattet KHĀND. Up. 7, 8, 1. KĀTHOP. 3, 6. MAITRUP. 6, 5. 13. ÇĀṁk. zu KHĀND. Up. S. 5. KATHĀS. 41, 10. 43, 399. LIA. III, 390. अ० KĀTHOP. 3, 5.

विज्ञानवाद m. die Theorie (der Jogākāra), nach der nur die Erkenntniss Realität hat (nicht die Objecte der Aussenwelt), Verz. d. Oxf. H. 259, b, 6. 7.

विज्ञानवादिन् adj. der da behauptet, dass nur die Erkenntniss Realität habe (nicht die Objecte der Aussenwelt), ein Jogākāra WASSILJEV 289. ० वादिनय SARVADARÇANAS. 19, 13. ० वादिवाद 117, 4.

विज्ञानाकल adj. bei den Çaiya (eine Einzelseele) an der nur noch mlt haftet SARVADARÇANAS. 85, 12. 14. fg. 86, 12. — Vgl. विज्ञानकेवल.

विज्ञानार्चा m. N. pr. eines Lehrers GILD. Bibl. 411. Verz. d. Oxf. H. 232, a, No. 362.

विज्ञानान्त्यायतन n. N. einer buddhistischen Welt BURN. in Lot. de la b. I. 812.

विज्ञानामृत n. Titel eines Commentars HALL 92.

विज्ञानिक adj. angeblich = विज्ञ Bhāg. zu AK. 3, 1, 4 nach ÇKDR. — Vgl. वैज्ञानिक.

विज्ञानिता (von विज्ञानिन्) f. Kennerschaft, das Vertrautsein: सर्व० KĀM. NĪTIS. 8, 9.

विज्ञानिन् (von विज्ञान) adj. Wissen von Etwas habend, mit Wissen verfahren: यदि राज्ञा कृता धेनुरियं विज्ञानिना सता MĀRK. P. 112, 16. sich auf eine Kunst verstehend KATHĀS. 30, 104. 79, 9. 13. 15. एवं० 83,